

PROLOGUS S. HIERONYMI IN SEPTEM EPISTOLAS CANONICAS.

(Via: Hieronymi divinam Bibliothecam, Epist. ad Paulinum, et librum de Viris illustribus.)

EPISTOLA CANONICA B. JACOBI.

ARGUMENTUM.

Jacobus apostolus sanctum instituit clerum de cultura caelestium præceptorum, et regula catholicæ observantiæ, et de invictæ patientiæ majestate, et de revelatione plurimorum, et de mandatione magistrorum.

CAPUT PRIMUM.

VERS. 1. — *Jacobus.* Iste ecclesiæ Hierosolymitanæ, post apostolos ad prædicandum missos, curam et regimen suscepit. *Duodecim tribus.* Præcipuam sollicitudinem de istis habere ad duodecim pertinebat apostolos, qui legatione pro Domino in circumcissione fungebantur. Unde et Paulus dicit: *Jacobus, et Cephas, et Joannes, qui videbantur cotumina esse, dexteris dederunt,* etc. Idcirco eis scribit præcipue, et quia ipse a cæteris apostolis super eos ordinatus erat episcopus.

VERS. 2. — *Omne gaudium.* Ne indignemini si mali in mundo florent, si vos patimini, quia non est Christianæ veritatis in temporalibus exaltari, sed potius deprimi. Mali nihil habent in cælo, vos nihil in mundo. Spe illius boni ad quod tenditis, quidquid in via contingat, gaudere debetis. *Cum in tentationes.* A perfectioribus incipit de extrinsecis tentationibus.

VERS. 3. — *Probatio fidei,* etc. (BEd.) Eadem sententia, sed converso ordine in Paulo legitur, etc., usque ad per quod fides perfecta probatur.

VERS. 6. — *Qui autem hæsitat.* Qui conscientia peccati pressus dubitat de præmiis cælestibus, superveniente vento tentationum, facile deserit fidei statum, et secundum tentantis voluntatem, ad statum venti per diversos vitiorum raptatur errores.

VERS. 10. — *Dives autem.* Divitem vocat eum qui totam spem in divitiis ponit; non nocet habere divitias, sed amare. *Dives autem gloriatur.* Ironice. Quasi: Non debet gloriari in sua gloria qua superbit et alios opprimit, quia finienda est et humilianda in inferno. Vel, *Glorietur in humilitate sua,* id est, non in superbia, sed humiliet se subserviando alijs de divitiis. *Quoniam sicut flos feni.* Justus ut palma floret, injustus ut fenum: quia ille manet, hic cito transit. Flos justi spes quæ fructum expectat, radix justi charitas quæ immobilis manet; mali radix cupiditas, flos delectatio temporalium.

VERS. 11. — *Dives in itineribus.* Viæ divitis temporalia sunt, quibus beatificari quærit, quæ cito destruentur. Ardor solis, adventus severi Judicis: vel in morte enjusque improvisus, vel in judicio communiter. In quo justus ut arbor fructifera manebit.

VERS. 12. — *Beatus vir.* Quia difficile est hortari ad contemtum mundi, subdit de magnitudine præ-

A mii: *Beatus vir,* etc. Non solum verbera et carceres debetis pati, sed et amissionem rerum temporalium, quæ sunt viles et transitorie, et amatores earum puniendi.

VERS. 13. — *Nemo, cum tentatur.* (BEd.) Hactenus de tentationibus exterioribus, nunc, etc., usque ad et hominem quasi ex necessitate peccare.

Quoniam a Deo tentatur. Exteriores tentationem immittit Deus ad probationem suorum, interiorem vero, qua sæpe concipitur furtum, adulterium, homicidium, non immittit Deus.

VERS. 14. — *Unusquisque tentatur.* Duo sunt genera tentationum: unum quod probat, secundum quod tentavit Deus Abraham. Aliud quod decipit, secundum quod Deus neminem tentat. Cum super fundamentum, lignum, fenum, stipulam ædificamus, diabolus superponit incendium. *Ædificemus aurum, argentum, lapides pretiosos:* et tentare non audebit; nec tamen omnino desistit, sed sedet in occultis ut interficiat innocentem.

Generat mortem. Sicut qui tentatus superat, præmia vitæ; ita qui concupiscentiis illectus superatur, merito ruinam mortis incurrit.

VERS. 17. — *Omne datum,* etc. (BEd.) Postquam docuit quod vitia non a Deo nobis, sed a nobis sunt, etc., usque ad donum perfectum potest intelligi.

Nec vicissitudinis. Lumen ejus aliqua umbra non interdicat, ut aliqua mala immittat. Semper bona lucis sunt in Deo, sed ejus dona in nobis aliquando sunt quæ supervenientia obumbrant peccata.

VERS. 18. — *Voluntarie.* Omne bonum est a Deo, et non meritis vestris ad hoc accessistis, sed sola gratia divinæ voluntatis. *Ut simus initium,* etc. Per hanc genituram non putemus nos esse id quod ipse est, sed quemdam principatum in creaturis, adoptione nobis concessit. Unde alius translator: *Ut simus primitiæ creaturarum ejus.*

VERS. 19. — *Tardus ad iram.* Non temere, et sine causa aliquis irascatur, vel contra subditos peccantes, vel contra quoslibet fratres, vel contra felicitatem malorum, quia maturitas sapientiæ non nisi tranquilla mente percipitur. Et qui iratus judicat, etiamsi justitiam judicat, tamen divini examinis justitiam, in qua perturbatio non cadit, non potest imitari.

VERS. 21. — *Propter quod abjicientes,* etc. Movuit ad inquirendam doctrinam, ad quam suscipiendam, et ut in ea possint proficere, hortatur nunc ad munditiam corporis et animæ. Qui enim non declinat a malo, non potest bonum facere. *Initium verbum.* Quod vestris cordibus prædicando innotuimus, vel

verbum quod insitum et seminatum est in die redemptionis, quando vos genuit Deus; nunc perfectus suscipite, et operibus implete, quid in mysterio tenetis.

VERS. 23. — *Consideranti vultum.* Qui proponit in animo suo considerare in Scripturis quasi in speculo vultum nativitatē, qualiter homo sit natus, quam fragilis, vel quid futurus, quam brevis ævi, in quantis miseriis positus, compunctionem magnam et voluntatem pœnitendi contraxit; sed statim, aliqua tentatione seductus, obliviscitur compunctionis, et ad peccata redit. Hujus inconstantiae comparat eum qui libenter verbum audit, et implere negligit. Et est similitudo inter illum qui sponte sua, sine doctore se ad Scripturas applicuit, et illum qui ab alio Scripturas audit, cum neuter impleverit.

Puer cum nascitur vagit, per quod indicatur dolor animæ, et quod in vita intrat ad miserias carnis, quem dolorem postea obliviscitur, consueta illecebris carnis anima.

VERS. 26. — *Non refrenans linguam suam, etc.* (Aug., *Serm. 3 ad fratres in eremo.*) Verboſitas quid aliud est? etc., usque ad et tu diligenter attendas: *Qui non refrenat linguam suam, hujus vana est religio, etc.*

VERS. 27. — *Et immaculatum se custodire ab hoc sæculo.* Per sæculum intelligit mundum, seu omnia quæ sunt in mundo, ut sunt concupiscentia carnis, et oculorum, et superbia vitæ.

CAPUT II.

VERS. 1. — *Nolite. Quasi dicat:* Dominus non divites invitat ad fidem et pauperes despicit, sed pauperes elegit in hoc mundo, et eos fide donavit. Mundus pauperem alijcit, divitem colit; fides Christi econtra docet quia omnis gloria divitum tanquam flos feni, misericordia in pauperes floret in æternum. *Domini glorie.* Dominum gloriæ nominat, ut ejus jussis obediatur, qui sempiterna gloria remunerat id quod pro ejus amore pauperibus datur.

VERS. 5. — *Audite.* (BED.) Diligentius attendite, quia non qui ditiores in sæculo, etc., usque ad sed hos tamen expectatione futuri regni præclaros reddidit et nobiles.

Nonne Deus. (BED.) Pauperes elegit Deus qui alibi ait: *Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* Pauperes etiam parentes quorum nutrire officio elegit.

VERS. 6. — *Nonne divites.* Apertius ostendit quos divites superius dixerit, scilicet illos qui divitias Christo præferunt, et ipsi alieni a fide, eos qui credunt per potentiam opprimunt, et ad judicia potentiorum trahunt. Et est alia causa quare non sunt eligendi, quia mala inferunt fidelibus.

VERS. 7. — *Blasphemant.* Hæc apostolorum temporibus plures gentilium et Judæorum, maxime ditiores fecisse inveniuntur.

VERS. 8. — *Si tamen legem.* Quia aspere et de contemptu divitum locutus erat, et quodammodo contrarius legi divinæ, quæ omnes diligere præcipit,

ne omnino contemnendi divites putentur, subdit: quasi dicat propter prædictas causas non sunt eligendi, sed si perficitis hanc legem quæ dicit: *Diliges proximum* (Math. xxii), benefacitis; quia, etsi divites propter divitias non sunt eligendi, non tamen propter Deum minus sunt diligendi.

Regalem. Id est excellentem, vel quia communiis est omnibus, et omnes complectitur. Vel quæ dicit: *Non confundas personam pauperis, nec honores vultum potentis* (Levit. xix), et alibi: *Nulla erit distantia personarum: ita parvum ut magnum audietis, quia judicium Dei est* (Deut. i).

VERS. 10. — *Quicumque autem.* Ne putarent contemptibile esse peccatum in hac una re legem transgredi, addit: *Quicumque autem, etc. Offendat autem in uno factus est omnium reus.* Vere qui in uno offendit est transgressor totius legis, quia qui peccat, contra auctorem legis facit, quem in sua lege negligit, et contra charitatem, quæ est causa et mater totius legis. Hanc sententiam ex simili videamus: Si quis me offenderet, omnes fratres et amicos meos in me offenderet, et quodammodo contra omnes peccaret. Sic qui unum mandatum negligit, cætera, quæ completa videbantur adjuvare, sibi inutilia reddit.

VERS. 12. — *Sic loquimini.* (BED.) Quandoquidem malum est divitem propter divitias eligi, etc., usque ad quæ spontaneos vocat ad pœnitentiam et peccata dimittit.

Quasi diceret: Bene loquimini, et benefacite: quia si negligitis, gravius damnabimini quam qui fuerunt in tempore Moysi, quia cui plus committitur, plus ab eo exigitur. Quo plus majorem quis misericordiam a Domino consequitur, eo injustius indigenti proximo misericordiam negat, et justius luit pœnas impietatis.

VERS. 13. — *Superexaltat autem.* (BED.) Sicut in judicio dolebit ille qui non fecit misericordiam, ita qui fecit, remuneratus exultabit atque gaudebit.

VERS. 14. — *Quid proderit, etc.* (Id.) Hic latius disputat de operibus misericordiæ, ut quos præcedente sententia terruerat, consoletur, docendo quibus remediis expientur quotidiana peccata, sine quibus non agitur vita. Ne illi qui non in uno tantum, sed in multis offendunt, in judicio inveniantur rei omnium.

VERS. 18. — *Sed dicit quis.* Non solum propter prædictas rationes debetis ad bene operandum incitari, sed etiam propter hoc ne improprium ab alijs patiamini, quia aliquis assumpta fiducia de suis operibus ut ostendat solam fidem non valere, impropere dicit: *Tu fidem, etc.*

VERS. 19. — *Tu credis, etc.* Prohavit eos qui opera non habent veram fidem non habere; nunc cujusmodi fidem habeant, patefacit, ne illam talem fidem magnifaciant. *Et dæmones credunt, et contremiscunt.* (BED.) Scriptum est, etc., usque ad dæmonibus tardiores et proterviores sunt existimandi.

VERS. 20. — *Vis autem scire, o homo inanis?* (BED.) Probato, quod fides sine operibus mortua est, etc., usque ad imitentur in tentatione et in operatione.

VERS. 21. — *Abraham pater noster*, etc. (Id.) Quod Abraham per fidem sine operibus justificatus dicitur, etc., usque ad de utroque in exemplum proponitur. *Offerens filium suum Isaac super altare?* Magna tentatio, cum filium jubebatur occidere; magna fides, eum etiam de mortuo credebat se posse semen accipere; magnum ovis, cum dilectissimum non dubitaret offerre.

VERS. 22. — *Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius, et ex operibus*, etc. Quia obtulit illam, in quo acceperat promissionem, apparet magna virtus fidei: quia, etsi eum offerret, credebat promissionem implendam, quia potentem credebat Deum etiam suscitare mortuum.

Similiter et Raab meretrix. (BED.) Ne causarentur opera tanti patris se imitari non posse, etc., usque ad et annumerata in generationibus Salvatoris.

CAPUT III.

VERS. 1. — *Nolite*. Sicut monui vos ad opera facienda, sic moneo ad vitanda stulta magisteria. *Nolite plures*. Multi fuere temporibus apostolorum, qui descendentes de Judæa Antiochiam, non bene eruditi in lege fidei, docebant, credentes ex gentibus debere circumcidi, et alios errores inducebant, quæ veris prædicatoribus non parvum laborem quæstionis contulerunt. Hos ergo ab officio verbi removet, ne impediunt veros prædicatores.

Majus. (BED.) Qui indoctus officium docendi usurpat, et Christum non sinceriter nuntiat, majorem damnationem meretur quam si solus suo scelere periret; sicut contra, qui bene ministrat, gradum sibi bonum acquirit.

VERS. 2. — *In multis*. Vere periculosum est reliquis præesse velle, quia non tantum vos minus eruditi, sed nos omnes prædicatores, etiam majores in multis offendimus, alii male docendo, et aliis male vivendo, et aliis modis. Se illis beatus Apostolus connumerat, ut liberius arguat. Aliter justus, aliter malus offendit; justus carnis fragilitate, nec justus esse desinit, unde Salomon: *Septies in die cadet justus et resurget*; sicut quotidiana est offensio, ita quotidiana est medela orationum, et bonorum operum, sed impii corrunt in malum. *Si quis*. Vult ostendere inevitabilem verbi offensionem, ut imperitos deterreat, ne cupiant prælationem: quia eum qui cupit præesse, oportet aliis perfectiorem esse, ne offendat dum debet prodesse; sed imperiti non possunt in prædicando non offendere.

In verbo non offendit. (BED.) Illo videlicet, cujus offensionem humana potest vitare fragilitas. Ut verbum doli, detractionis, superbix, jactantiæ, sed et otiosæ et superfluxæ locutionis, hic perfectus est vir.

VERS. 3. — *Si autem frenos equis in ora mittimus*. (BED.) In ora nostra multo magis debemus mittere. Quidam libr. habent: *Sicut autem frenos equis*, et

A conjungitur sic ad sequentia: *Sicut autem frenos equis in ora mittimus, ita et lingua modicum quidem membrum est, et magna exaltat*.

VERS. 5. — *Et magna exaltat*. (Id.) Præmia, si impetus dirigentis bene eam gubernat; si male, sibi suisque magnam perditionem exaltat, unde Salomon: *Mors et vita in manibus lingue* (Prov. xviii). Vitam exaltat, si bene docet Ecclesiam; mortem si male. Agitur namque contra illos qui, et vita et scientia destituti, docere præsumebant. Magna ergo exaltat lingua quæ cæterorum verba et sensus despiciens, singulariter se sapientem jactat et facundam. Contra quod: *Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes*.

Ecce quantus ignis. Sic et lingua incontiens magnam materiam bonorum operum perire facit, itaque, cum fere sit impossibile vitari peccatum linguæ etiam a perfectis, non quivis debet appetere magisterium.

VERS. 6. — *Universitas iniquitatis*. Universitatem dicit, quia per eam cuncta fere facinora, aut concinantur, ut latrocinia, stupra: aut patrantur, ut perjuria, falsa testimonia: aut defenduntur, ut cum quilibet impurus excusando scelus quod admisit, simulat bonum quod non fecit. *Quæ maculat totum corpus*. Et quia talis est lingua totum corpus maculat, et immundum facit reputari in conspectu Dei, et ideo grave est subire magisterium: quia *constituitur in membris nostris*, una est de membris nostris, nimis propinqua nobis.

Inflamat rotam, etc. (BED.) Contaminat totum procursum vitæ temporalis, etc., usque ad per cætera membra ad effectum perducere cogit.

VERS. 7. — *Omnis enim natura bestiarum*, etc. (Id.) Legimus in Plinio immanissimam aspidem in Ægypto a quodam patrefamilias domitam, quotidie de caverna sua egressam et a mensa ejus annonam percipere solitam. Legimus in Marcellino, tigridem mansuetam factam ab India Anastasio principi missam.

VERS. 10. — *Ex ipso ore procedit*. Alii videntes quod agimus exemplo nostro inducuntur, ut similiter benedicant et maledicant. *Non oportet*. Vere non oportet ut eodem ore benedicamus de capite, et maledicamus de membris, quia amaritudine maledictionis consumitur dulcedo benedictionis.

VERS. 11. — *Nunquid fons*. Oportet prædicatorem aliquando amara prædicatione uti, abstrahendo, increpando. Quod satis difficile est, ut diversis verbis ad idem tendentibus utrumque facere possit.

VERS. 12. — *Nunquid potest, fratres*. Non potest fieri ut doctor sit ficus dulcedine beatitudinis ad quam monet, et dulcibus utatur verbis, et ut sit vitis, faciens oblivisci omnium temporalium, ad quod oportet asperis uti: hoc ergo difficile est. *Sic neque salsa dulcem potest facere aquam*, id est, aliquis prædicator acriter mordens mores aliorum, in eadem doctrina non potest esse dulcis eisdem.

VERS. 13. — *Quis sapiens et disciplinatus inter vos?* Confutatis illis qui nec vitæ sanctitatem, nec linguæ

continentiam habent, monet illos qui sibi sapientes A videbantur, vel etiam erant, ut sapientiam magis ostendant disciplinate vivendo, quam alios docendo, quia qui proclivior est ad docendum quam faciendum, aliquando jactantiam, vel contentionem incurrit, vel invidiam contra alios doctores, et alia multa mala.

VERS. 14. — *Et mendaces esse adversus veritatem.* Nolite mentiri Deo, cui in baptismo promisistis abrenuntiare pompis diaboli, quod non facitis cum de bonis superbire vultis.

VERS. 17. — *Quæ autem.* hæc est mansuetudo quam superius habendam esse præcepit, zelo amaritudinis et contentionibus adversa. *Primum quidem pudica est.* Nisi primum pudicitia sedeat in mente, nulla perfectio sequetur in opere. *Suadibilis, bonis consentiens.* Si quid minus agit, vel propter ignorantiam, vel propter negligentiam, honorum suasioni assensum præbet.

VERS. 18. — *Fructus autem.* Postquam sapientiam per singulas virtutes distinxit; ut facilius invitet ad hanc, fructum ejus subiungit: *In pace seminatur.* Non postulat videri doctior vel sanctior quam est: non lacerat proximum ad commendationem sui, quod contentiosa facit sapientia. Non solum propter prædicta debet hujusmodi sapientiam appetere, sed etiam ideo; quia a facientibus pacem quasi jacentibus hoc semen seminatur, et præparatur in pace æternæ beatitudinis fructus, id est merces justitiæ, quæ pro justis operibus retribuitur. Qui igitur hic studet paci, et terram cordis sui operibus pacis quasi semine aspergit, justum est ut habeat æternam pacem, quasi fructum hujus seminis.

CAPUT IV.

VERS. 1. — *Unde bella, etc.* (BED.) Prohibuerat zelum et contentionem, unde etiam latius disputat, addens alia vitia quæ inde sequuntur: ex contentione concupiscentia, ex concupiscentiis bella et lites. Qui enim cupit præferri, vel temporalibus abundare, odit, invidet, occidit.

VERS. 2. — *Propter quod.* Propter hæc, scilicet quod Deum digne postulatis; si enim illum pia intercessione postularetis etiam temporalia ad usum necessaria, et non solum sempiterna daret.

VERS. 3. — *Adulteri, nescitis, etc.* (BED.) Dixerat supra de apertis inimicis Dei, etc., usque ad et per hoc inimici Dei constituiimini.

VERS. 5. — *An putatis? etc.* Non debetis litigare: non spiritus, qui in vobis est, non concupiscit ad invidiam, sed potius facit concordem, et hoc dicit Scriptura: *Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis.* Vel: *spiritus concupiscit ad,* id est contra invidiam, id est hoc desiderat, ut invidia tollatur; vel, cupit ut invideatis mundo, nec ametis eum; vel, spiritus cujuslibet hominis cupit temporalia ad invidiam, quia invidet aliis quod non habet.

VERS. 6. — *Majorem autem dat gratiam.* Spiritus gratiæ non facit invidere, imo dat gratiam, id est gratuita dona, majora quam sunt divitiæ sæculi. Propter quod, id est ut sciamus, dat, et quibus non

det, dicit Scriptura: *Superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, etc.* Malos omnes punit Deus, sed superbis specialiter resistere dicitur, quia majori pœna plectuntur, qui Deo subdi ponitendo negligunt. Sed humilibus dat gratiam, qui in suorum plagis vitiorum manibus veri medici se subdunt.

VERS. 11. — *Detrahit legi, judicat legem.* Quæ detractionem prohibuit. Quasi dicat, lex non fecit. Vel, qui detrahit fratri legem facienti, detrahit et judicat legem quare talia jussa cederit, quæ injurias fratrum jubet oblivisci.

VERS. 15. — *Tu autem.* Non solum ideo debes vitare detractionem, ne ut transgressor a Deo judicaris, sed ideo etiam quia fortasse in nullo præcellis illos quos vituperas. *Ecco nunc, qui dicitis.* Post increpationem detractionis, arguit illorum temeritatem qui, non habentes certitudinem vitæ, cupiditate temporalium vitam et lucrum promittunt sibi in futurum. *Faciemus ibi quidem annum, et mercabimur, etc.* Multimodam stultitiam notat eorum qui et de lucrorum augmento agunt, et se multo tempore victuros arbitrantur, et suæ potestatis æstimant, ut annum faciant, et in his omnibus superni judicis examen ad mentem revocare contemnunt.

VERS. 15. — *Quæ est enim vita vestra? etc.* Non consentit illis qui dicunt post mortem nihil esse, et mortem ipsam nihil esse. Sed ita loquitur ut doceat quod vita pravorum brevis est in præsentem: quam tamen in futuro mors æterna sequetur.

CAPUT V.

VERS. 1. — *Agite nunc.* Tempore accepto et in die salutis, futuras pœnas fletibus et elemosynis redimite.

VERS. 3. — *Et ærugo.* (BED.) Non solum immisericordes divites visibilis gehennæ ignis cruciabit, etc., usque ad et propterea gravius punietur.

In testimonium. Id est ad augmentum pœnarum, id est ut hanc visibiliter intiendo, majores cruciatus sustineatis. *Manducabit carnes.* Id est corpora vel carnales concupiscentias, quia luxuriosas animas, et exterius sæviens flamma cruciabit, et interior pungens dolor suæ tenaciæ accusabit. *Sicut ignis, qui consumit metalla et cæteras res, sic ærugo vestras carnes.*

VERS. 4. — *Ecce merces.* (BED.) Magna est hominum iniquitas, qui pauperes nolunt suscipere; sed major est quando mercenariis, et famulis debitam laboris mercedem nolunt reddere. Unde Job: *Si adversum me terra mea clamat et sulci ejus deflent? si fructus ejus comedi absque pecunia?*

VERS. 5. — *Epulati.* (ID.) Nec tantum peccastis superflue congregando, etc., usque ad et cæterorum scelerum quæ fecerant Judæi.

VERS. 7. — *Patientes.* (ID.) Increpatis superbis et incredulis, etc., usque ad unde Apostolus: *Habetis fructum vestrum in sanctificatione, finem vero vitam æternam (Rom. vi).*

VERS. 10. — *Prophetas.* (ID.) Prophetæ, qui tam

sacri erant ut Dei Spiritus per eos sua mysteria loqueretur, etc., usque ad de Domino quantum ad exitum mortis.

VERS. 11. — *Sufferentiam Job.* Non dicit: *finem Job*, cui temporalia sunt restituta, sed *sufferentiam Job*. Et *finem Domini*, quia ad patiendum exemplo Job invitat, et tamen non ut temporalia recipiant, sicut Job vetus homo, sed æterna sicut Christus novus homo.

Et finem Domini. (BED.) Audistis lectione, vidistis oculis in cruce longaminiter patientem, sed et gloriam resurrectionis et ascensionis Evangelica prædicatione didicistis.

VERS. 13. — *Oret.* Ne murmuret, nec judicia Dei vituperet, sed ad Ecclesiam currat flexis genibus, ut Deus consolationem mittat.

VERS. 15. — *Et si in peccatis.* (BED.) Multi propter peccata etiam corporis plectuntur morte, etc., usque ad unde recte subditur: *Confitemini*, etc.

VERS. 17. — *Oratione oravit.* Astruit exemplo quantum valeat justî deprecatio assidua cum Elias tantum

una oratione orando tam longo tempore continuerit cœlos, terris imbres averterit, fructus mortalibus negaverit.

Et rursum. (BED.) Ubi Elias tempus perspexit, etc., usque ad quid ergo multi fideles multis orationibus?

VERS. 19. — *Si quis ex vobis.* Ostensa efficacia orationis, ostendit quanti sit meriti pro fratribus orare, et ad sospitalem revocare, ut qui in superiori parte a lingua nostra malignam et otiosam locutionem removit, in fine Epistolæ quid loqui debeamus, ostenderet. Oremus, et psallamus, quoties adversis pulsæmur, peccata confiteamur, pro invicem oremus ut salvemur: pro salute proximorum non solum temporali, sed potius æternâ. Si enim magnæ mercedis est a morte eripere corpus quandoque moriturum, quanti meriti est a morte animam liberare in cœlesti patria sine fine victuram?

VERS. 21. — *Salvabit.* Quidam codices habent: *Salvabit animam suam a morte.* Et vere qui errantem corrigit, per hoc ampliora gaudia vitæ cœlestis sibi conquirit

EPISTOLA I B. PETRI.

ARGUMENTUM.

Discipulos Salvatoris invicti, toto orbe diffusos et peregrinos in hoc sæculo monstrat, et præteritæ vitæ penitere suadet et in novam vitam proficere, tota cum sollicitudine exhortatur Simon Petrus, filius Jonæ, provinciæ Galicæ, vico Bethsaida, frater Andræ apostoli.

CAPUT PRIMUM.

VERS. 1. — *Advenis.* (BED.) Advenæ Latine, Græce proselyti, etc., usque ad habentes: *Charissimi, obsecro vos tanquam advenas et peregrinos.*

Dispersionis. Anno ascensionis mortuus est Stephanus, et multi timore dispersi. *Pontii.* Omnes hæ provinciæ Græcorum sunt in Asia, sed est et alia Bithynia in Europa: de qua illi qui in Asia sunt Bithynii originem habuerunt. Illa autem quæ in Asia est Bithynia, major Phrygia vocatur, quæ Hieronimo a Galatia determinatur.

VERS. 2. — *Gratia.* Sine gratia Christi, ad pacem reconciliationis ejus nunquam venit, nihil pacillum nisi per gratiam ejus habere valeamus. *Et pax multiplicetur.* Id est nulla adversitas retrahat vos a laudibus Dei, omnis tribulatio invitet vos ad laudem, quia omnia ad felicitatem multiplicantur: ut quod bene cœpistis, perfecte compleatis.

VERS. 3. — *Régeneravit.* (BED.) Cum nostris meritis generati essemus ad mortem, etc., usque ad ut per mundiciam sitis cœli et sedes Dei.

VERS. 4. — *Incorruptibilem.* Naturaliter non est anima incorruptibilis, sed gratia Dei per fidem et justiciam ad intellectum perficitur incorruptibilis. *In vobis.* Qui dedit vobis credentibus potestatem filios Dei fieri, posuit in vobis illam perseverantiam,

per quam hæreditatem in cœlis accipiatis, quia qui non servaverit disciplinam Patris non meretur hæreditatem ejus.

VERS. 5. — *In virtute.* Nullus suæ libertatis potentia custodiri valet in bonis, nisi ille perficiat a quo initium bonæ actionis habetis. Laborate de fide per fidem, venturi in salutem æternam, quæ etiam modo non apparet, tamen parata est revelari, si nos fuerinus parati.

VERS. 6. — *Nunc, si oportet.* Si, id est quamvis oporteat. Vel, si oportet contristari, non deficiamus.

VERS. 7. — *Ut probatio, etc., in laudem.* Cum iudex laudans vestram fidem, dicet: *Et dedistis mihi manducare, etc.* (Math. xxv).

Pretiosior auro. (BED.) Patientia sanctorum auro comparatur, etc., usque ad unde et subjungit: *Inveniat, etc.*

VERS. 8. — *In laudem.* Ut laudabiles et gloriosi sitis per constantiam in revelatione, id est in die judicii, quando revelabitur quam magnæ potentis sit Deus. *Et honorem,* ut dicatur vobis: *Venite, benedicti Patris mei.* (Math. xxv).

VERS. 9. — *Salutem animarum.* Hæc salus vobis est amanda, quia de hac salute multum exquisierunt, quando vel quo ordine salus æterna munde adveniret; unde dicitur: *Multi prophetae et reges voluerunt videre quæ vos videtis, et non viderunt.* (Math. xiii).

VERS. 10. — *Prophetaverunt.* Palam hominibus loquendo et exponendo ea quæ in occulto internæ contemplationis ipsi cognoverant.

VERS. 11. — *In quod vel, etc.* Quod tempus, id